

'Peterselieprijs moet dit jaar wat omhoog'

Kruidendrogerij VNK wil groeien in valerianteel

Kruidenverwerker VNK in Biddinghuizen wil komend jaar groeien in valerianteel. „Nieuwe telers die de uitdaging van de kruidenteelt willen aangaan, zijn welkom“, werft directeur Bauke van der Veen. In de valerianteel is al een prima saldo te behalen; bij peterselie zal de VNK er nog een schepje bovenop moeten doen om het areaal op peil te houden.

Kruidendrogerij VNK in Biddinghuizen zit volop in de peterseliecampagne. Vrachtwagens vol versgemaaide krulpeterselie lossen hun vracht op een brede transportband in de drogerij, waar het wordt geschoond, gedroogd en vermalen tot de gewenste grofte. De grofste gedroogde peterselie kan in potjes voor in de keuken, de iets fijnere maat gaat naar de fabrikanten van soepen, sauzen en kant-en-klaar maaltijden. De fijnste, bijna poederachtige gemalen peterselie wordt onder

meer gebruikt als decoratie op chips en zelfs in tandpasta. Jaarlijks produceert de VNK bijna 500 ton gedroogde peterselie, die voornamelijk wordt afgezet in de Verenigde Staten.

Redelijk saldo

De peterselie – ruwweg 120 hectare krulpeterselie en 30 hectare platte peterselie – is afkomstig van 25 tot 30 telers. Die zitten vooral in de Flevopolders en in West-

Brabant, op de wat zwaardere gronden. „Het belangrijkste pluspunt van de peterselieteelt zit in de penwortel“, stelt VNK-teeltbegeleider Piet Kasper. „Die is echt geweldig voor de bodemstructuur. De grond valt met het ploegen heel mooi uit elkaar, waardoor de peterselieteelt een prima voorgewas is voor bijvoorbeeld aardappelen of uien.“ Een mooie bijkomstigheid, maar het gewas zelf moet natuurlijk ook renderen. En het kan ook een redelijk saldo opleveren, maar je

De peterselie-oogst is nu in volle gang. Kruidendrogerij VNK oogst hier bij teler Kees Coppens in Noordhoek.

bent wel sterk afhankelijk van het weer, aldus directeur Bauke van der Veen. „Peterselie zaai je in maart, april; je oogst vanaf juni tot en met half oktober. In een normale zomer moet je drie tot vier keer kunnen oogsten van de krulpeterselie en vier tot vijf keer van de platte. Bij de saldoberekeningen gaan we voorzichtig uit van 2,5 tot 3 keer oogsten. Dan kun je 35 ton vers blad aan platte peterselie van een hectare halen en 25 ton krul.“ Bij drie keer oogsten kom je daarmee aan een saldo van 3.000 tot 3.500 euro bruto, geeft hij aan. De VNK zorgt voor de oogst (met brede maaimachines, net als in spinazie) en het transport. De teler is verantwoordelijk voor arbeid en gewasbescherming. Onkruid is uiteraard uit den boze als je kruiden teelt. Verder is peterselie redelijk sterk. Bladvlekkenziekte en meeldauw kunnen voorkomen, maar daar zijn middelen voor beschikbaar. Reken voor onkruidbestrijding/gewasbescherming en arbeid 900 à 1.000 euro, stelt de teeltbegeleider. Netto resteert dan 2.000 tot 2.500 euro per hectare. „Er is gewoon een goed saldo mogelijk met deze teelt“, aldus Van der Veen.

Droogteminnend gewas

Peterselie vaart dankzij de penwortel wel bij droge zomers, aldus Piet Kasper. „Bij droogte

kun je altijd nog beregenen; te veel water is veel lastiger. Wat dat betreft is er wel een weerrisico.“ In een jaar met een slechte, natte zomer, zoals vorig jaar, kan het vies tegenvallen. Zeker wanneer het land bij de eerste snede al te nat is. Dan wordt er bij de oogst te veel schade aangericht, waardoor ook de tweede en de derde snede slecht uitpakken. „Vorig jaar werd gemiddeld maar 17 ton van een hectare gehaald“, blikt teler Kees Coppens terug. Hij is tevens voorzitter van de Raad van commissarissen van de VNK. Coppens teelt in het West-Brabantse Noordhoek 7,5 hectare peterselie. Dit jaar wordt zijn derde teeltjaar. In het eerste jaar oogste hij 36 ton per hectare. Vorig jaar wist hij ondanks de nattigheid toch nog 24 ton van een hectare te halen. „Maar dan nog kost het gewoon geld“, zegt hij. Voor dit jaar ziet het er beter uit: „We gaan gewoon weer vier keer oogsten.“ Ook directeur Van der Veen verwacht dat dit jaar een gemiddeld bruto saldo van 3.500 euro haalbaar is.

Concurrentie

Met een netto saldo van 2.500 euro krijgt de kruidenverwerker naar eigen zeggen wel last van concurrentie van andere gewassen. De graanprijs loopt op. Afgelopen herfst werd

er nog 18 tot 20 cent voor betaald, nu 24 à 25 cent. Daardoor gaan ook de prijzen voor andere gewassen mee omhoog, zoals cichorei, doperwten en boontjes. Van der Veen: „Wij zullen komend seizoen ook een stap moeten zetten met de peterselieprijs, om te zorgen dat het areaal op peil blijft en dat we voldoende aanvoer houden.“ De peterselieteelt is ook niet de gemakkelijkste teelt. Het gewas schoon houden vraagt redelijk wat aandacht en je bent afhankelijk van het weer. Waarom teelt Kees Coppens peterselie? „Vanwege de voldoening“, antwoordt de teler direct. „Een teelt als tarwe is veel eenvoudiger, maar veel minder spannend. Peterselie telen is een uitdaging, je moet het zaaibed goed voorbereiden, het is spannend of het goed boven komt. Maar als het boven staat, is het een sterk plantje. En je kunt na vijf weken alweer oogsten. Als je het goed doet, is er een interessant saldo te halen. Moet je wel boven de 30 ton zitten. Op het gebied van teeltoptimalisatie is er nog wel wat te winnen.“ De VNK gaat in september met de peterselietelers om de tafel, vertelt Van der Veen. „We willen voorstellen om een basisprijs te garanderen, met een eventuele nabetalings afhankelijk van de prijs die wij kunnen ontvangen aan de afzetkant. Wij moeten ▶

Met de peterselieteelt is een prima saldo mogelijk, volgens teeltbegeleider Piet Kasper (links) en directeur Bauke van der Veen.

VNK verwerkt ruim 300 hectare kruiden

Van oudsher werden op Nederlandse boerenerven kruiden geteeld. Toch is de kruidenteelt tegenwoordig geen alledaags verschijnsel meer. In totaal worden 400 tot 500 hectare kruiden akkerbouwmatig geteeld.

De grootste kruidenverwerker van het land is VNK BV, voorheen de Verenigde Nederlandse Kruidencoöperatie. De kruidendrogerij in Biddinghuizen verwerkt dit seizoen ruim 300 hectare kruiden. Van dit areaal is grofweg de helft keukenkruiden en de helft medicinale kruiden.

Bij de keukenkruiden is peterselie het grootste gewas bij VNK. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in de decoratieve krulpe-

terselie (120 hectare) en de smaakvolle platte peterselie (30 hectare). Daarnaast staat er nog ongeveer 20 hectare aan kervel. Voorheen werd ook bladselderij wel geteeld, maar omdat dit kruid allergische reacties kan opwekken, is de teelt vrijwel verdwenen.

In de medicinale kruiden gaat het vrijwel uitsluitend om valerian. Dat wordt vooral op de oostelijke zandgronden geteeld. Uit de gedroogde wortels kan het rustgevend en krampwerend valereenzuur worden gewonnen. Hiervan verwerkt de VNK dit jaar ongeveer 150 hectare, maar gezien de vraag uit de markt wil de drogerij voor komend seizoen groeien naar 200 hectare.

Zo ziet de gedroogde peterselie eruit. De VNK produceert jaarlijks bijna 500 ton van dit product.

onze afnemers in de VS er wel van zien te overtuigen dat de peterselieprijzen mee omhoog moet, nu alle grondstoffen duurder worden."

Wortelpruik

In de valerianteel is een dergelijke prijsverhoging nog niet nodig; daar is op dit moment al een best saldo te halen volgens de mannen van de VNK. Grofweg ongeveer 6.000 euro bruto per hectare. Valeriaan is een aparte teelt; het gaat niet om de plant, maar om de wortelpruik van het gewas. Daar wordt de werkzame stof valereenzuur uit gewonnen, die wordt toegepast in de farmaceutische industrie.

Valeriaan wordt in de nazomer in rijen gezaaid. De plantjes komen op en moeten dan de winter door. De wortels worden pas de volgende herfst geoogst. Sinds dit jaar loopt er ook een proef met opplanten in het voorjaar, wat meer zekerheid moet bieden qua plantaantal. Ziekten komen eigenlijk niet

voor. Er zijn ook geen toegelaten middelen voor valeriaan. Onkruidbestrijding is wel belangrijk. Dat kan goed mechanisch. Van half oktober tot eind december worden de wortels gerooid. Omdat het een heel fijne wortelpruik betreft, wordt valeriaan vooral geteeld op lichte zandgronden, maximaal 10 tot 12 procent afslibbaar. Het rooien gebeurt met een bollenrooier of met een iets aangepaste aardappelrooier, zonder axiaalrollen in elk geval, anders trekken die de wortels kapot. Rooien in twee fases kan ook: eerst in het zwad, en dan oprapen met een bietenoprapers.

Tot 75 procent tarra

Om zeker te weten dat je de hele wortelpruik meeneemt, met alle fijne haarwortels, wordt er behoorlijk diep gerooid, vertelt Kasper. Er mag tot 75 procent tarra mee, maar het streven is 65 procent of minder. De gerooide valerianawortels worden gewassen bij een bollenwasserij in Aanerveen, en vervolgens

gedroogd in Biddinghuizen.

Gemiddeld halen telers ongeveer 15 ton wortels van een hectare. Met de huidige prijs van 40 cent per kg kom je dan aan een bruto saldo van 6.000 euro. Daar moeten nog wel de kosten voor zaaizaad – ongeveer 500 euro – vanaf, en voor de (mechanische) onkruidbestrijding en het rooien, wat de telers in eigen beheer doen.

VNK kan de valerianawortels goed kwijt. Dat komt omdat de drogerij met een zelf ontwikkeld ras werkt, dat via veredeling een hoog gehalte goed winbaar valereenzuur heeft, verklaart Van der Veen. „Het afgelopen jaar zijn we al van 75 hectare gegroeid naar 150, en voor komend seizoen willen we er nog wel 50 hectare bij“, geeft hij aan. Nieuwe telers zijn dan ook welkom „Het voordeel van deze teelt is ook dat de kiloprijs gewoon vaststaat: als je meer kilo's van een hectare haalt, beurt je ook meer. Bij goede jaren in aardappelen of uien daalt de kiloprijs doorgaans.“ ■

'Valeriaan is een mooie teelt waar je wat aan overhoudt'

De familie Timmerman uit het Sallandse Mariënberg teelt al sinds 1995 valeriaan. Dit jaar 5,5 hectare. Het past qua arbeid goed in het bouwplan van zetmeelaardappelen, suikerbieten en graan. „Je oogst het achter de aardappelen aan.“ Normaal wordt de valeriaan gezaaid zodra de gerst van het land is. „Het liefst vóór 15 augustus, want het is een traaggroeiend gewas. Hoe later je zaait, des te groter de kans op uitwinteren.“ Verleden jaar is de valerianaan vanwege de natte herfst ook laat gezaaid. Toch heeft het de vorst boven verwachting goed doorstaan, aldus Wim Timmerman.

Dit voorjaar hebben ze ook meegedaan aan het plantproject van de VNK en 2 hectare opgeplant. „Je bent dan flexibeler in je perceelskeuze, omdat je niet vast zit aan de gerstperceelen. Bovendien dek je jezelf in tegen een slechte opkomst.“

Omdat dit jaar de gerst er ook laat af is gekomen, zullen ze komend voorjaar ook weer valeriaan opplanten. Het planten is wel een stuk duurder. Zaaizaad kost normaal ongeveer 500 euro per hectare; plantgoed kost 1.300 euro, plus nog eens 1.000 euro voor het planten. „In jaren dat de gerst er op tijd af is, kiezen we wel voor zaaien.“

Timmerman noemt de valeriaan 'een mooie teelt, waar je naar behoren aan overhoudt'. „Je moet er wel de geschikte grond voor hebben, mooie fijne zandgrond, zonder stenen, veen, leem, klei of andere vervuiling. Want dit groeit anders helemaal in de wortelpruik en blijft in het eindproduct zitten. En je moet er nog laat op kunnen om te rooien.“

Onkruidbestrijding is de grootste hobbel, stelt hij. De Sallander doet zo veel mogelijk mechanisch (schoffelen,

aanaarden, rijenfrezen, eggen), en handmatig als het moet. „Met de hak erdoor is ook wel rustgevend werk hoor en je ziet direct resultaat.“

Rooien doet hij met een aangepaste bloembollenrooier. „Een echte valerianarooier bestaat niet, die moet je zelf maken. Dit is onze derde of vierde rooier, we proberen 'm steeds te verbeteren.“

De kosten voor onkruidbestrijding, rooien en arbeid variëren volgens hem van jaar tot jaar. Timmerman vindt het moeilijk te zeggen hoeveel hij netto overhoudt aan de teelt. „In een slecht jaar heb je misschien maar 8 ton, als alles van een leien dakje loopt is 20 ton ook haalbaar. Gemiddeld halen we wel 15 ton van een hectare, en de valerianaprijs is de laatste jaren gestegen, dus het saldo is goed. Valeriaan wint het ook nu nog gemakkelijk van tarwe.“